

Temaredeaktørens forord

**Peter Nedergaard, professor, Institut for Statskundskab,
Københavns Universitet, pne@ifs.ku.dk**

Brexit er en af de mest spektakulære begivenheder i nyere europæisk historie. For første gang har et helt medlemsland meddelt, at det ønsker at udtræde af den Europæiske Union. Det er derfor vigtigt, at forskere undersøger baggrunden for og konsekvenserne af Brexit. Det er baggrunden for dette temanummer af Økonomi & Politik, som netop behandler en række emner med relation til Brexit.

I den første artikel analyserer Henrik Larsen de danske politiske reaktioner på Brexit-processen, fra den britiske statsminister lancerede ønsket om genforhandling af de britiske betingelser for medlemskab og frem til 2017. Han viser, at den danske regering har været særdeles støttende over for Storbritanniens forsøg på at få genforhandlet medlemsbetingelserne. Danmark har også ønsket et fortsat tæt forhold mellem EU og Storbritannien efter den britiske udmeldelse. Samtidig har opretholdelsen af EU som et velfungerende samarbejde imidlertid hele tiden haft første prioritet for skiftende danske regeringer.

Marlene Wind analyserer i den anden artikel EU som helhed efter Brexit-afstemningen i 2016. Hun påpeger, at samarbejdet blandt de tilbageblevne i EU ikke er svækket, efter at et flertal af briterne stemte for at forlade EU. Tværtimod tegner samarbejdet på en række

områder til at blive styrket. Det skyldes ikke mindst den nye franske præsident, Emanuel Macron, som har anvendt Brexit som en platform til at lancere en række integrationsforslag, der især vedrører medlemslandene i eurozonen. Alt efter hvor meget Tyskland accepterer heraf, tegner resultatet af Brexit sig til at ville indebære et EU i flere hastigheder i langt højere grad end i dag.

Den tredje artikel omhandler de handelspolitiske konsekvenser af Brexit. Heri analyserer Jens Ladefoged Mortensen mulige handelsaftaler mellem EU og Storbritannien efter Brexit. Den korte af det lange er i den forbindelse, at det bliver vanskeligt at finde en model, som kan tilfredsstille begge parter ønsker. Den »bløde« handelspolitiske model, som vil være til fordel for erhvervslivet og have færrest skadevirkninger for væksten, er sandsynligvis politisk umulig at acceptere for Storbritannien, fordi den indebærer, at man skal opretholde langt hovedparten af det indre marked-reguleringerne, som det ellers var meningen, at man via Brexit ville gøre sig til selvstændig herre over. Det modsatte gør sig gældende for den »hårde« eller »brutale« model, som politisk ville gøre Storbritannien til herre i eget hus, men som samtidig vil indebære meget store skadevirkninger for erhvervsliv og vækst.

Mikkel Vedby Rasmussen analyserer i den fjerde artikel de europæiske konsekvenser for sikkerheds- og forsvarspolitikken af Brexit. Han påpeger, at Brexit-processen på disse områder allerede har fået konsekvenser, der både indebærer komplikationer og nye muligheder for de europæiske lande. På den ene side vil Brexit-processen for f.eks. dansk sikkerhedspolitik indebære, at forsvarsforbeholdet bliver endnu mere snærende, end det er i forvejen, idet det sikkerhedspolitiske samarbejde i EU intensiveres, idet Storbritannien ikke længere kan blokere herfor. På den anden side medfører Brexit-processen også, at NATO i langt højere grad »europæiseres« og samarbejder med EU, fordi det er Storbritanniens bedste chance for at spille en aktiv sikkerhedspolitisk rolle i Europa. Herigennem vil Danmark måske alligevel få adgang til at deltage i det styrkede sikkerhedspolitiske samarbejde i vor egen verdensdel.

I den femte artikel behandler Karsten Tingleff Vestergaard EU-skepsissen som baggrund for Brexit. Han påpeger, at udviklingen af EU-skepsissen ikke følger et ens mønster, men i høj grad beror på forskelligartede partipolitiske forhold i EU. En sammenligning

af EU-skepsissen i Danmark og Storbritannien viser f.eks., at EU-skepsissen er blevet »hesteskoformet«, idet den er kraftigst i den politiske højre- og venstreside, mens skepsissen i Storbritannien i vidt omfang har skiftet side fra at være et venstrefløjsfænomen og til at være et højrefløjsfænomen.

I sidste og sjette artikel tager Peter Nedgegaard og Maja Friis Henriksen fat på at finde frem til de historiske rødder til Brexit, som de benævner britisk exceptionalisme. De udstiller 12 historiske fænomener, som både berører fænomener langt tilbage og relativt nutidshistoriske forhold, og som tilsammen bidrager til at forstå, hvorfor Brexit-afstemningen fandt sted og fik det resultat, som den fik. De accepterer, at strategiske kalkulationer i især det Konservative Parti spiller en rolle for at forstå Brexit, men de hævder, at også mere grundlæggende forhold vedrørende den britiske exceptionalisme må medtages. Til grund for de 12 fænomener, som konstituerer den britiske exceptionalisme, findes britisk liberalisme og patriotisme, som i et vist omfang adskiller Storbritannien (og især England og Wales) fra de kontinentaleuropæiske lande.